

Sygn. akt I ACa 713/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Mirosława Gołuńska
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak (spr.) SSA Maria Iwankiewicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Piotr Tarnowski

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2015 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa H. F.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 30 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I C 208/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa w W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz adwokata W. K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA M. Iwankiewicz SSA M. Gołuńska SSA E. Skotarczak

Sygn. akt I ACa 713/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2015 roku po rozpoznaniu sprawy z powództwa H. F. przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N. o zapłatę kwoty 220.000 złotych oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd ustalił, że H. F. od 2007 r. był kilkakrotnie skazywany za popełnienie przestępstw na kary pozbawienia wolności. Wyrokami Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 20 lipca 2007 roku za czyn z art. 178a § 1 k.k. z 1997 roku na karę 72 dni pozbawienia wolności, z dnia 4 września 2008 roku za czyn z art. 207§ 1, 157 § 2 k.k. z 1997 roku na karę 1 roku pozbawienia wolności, z dnia 18 sierpnia 2008 roku za czyn z art. 244, 11§2, 178a § 2 k.k. z 1997 roku na karę 60 dni pozbawienia wolności a nadto wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 3 września 2009 roku za czyn z art. 156 § 3, 165§1, 201§1 k.k. z 1997 roku na karę 12 lat pozbawienia wolności.

H. F. przebywał w Zakładzie Karnym w N. w okresie w okresie od 14 stycznia 2010 roku do 15 listopada 2011 roku. Obywał tam karę 12 lat pozbawienia wolności. W trakcie pobytu w tej jednostce penitencjarnej powód przebywał w następujących celach:

- w okresie od 14 stycznia 2010 r. do 19 stycznia 2010 r. w pawilonie D w celi nr 39 o powierzchni 24,15 m² przeznaczony dla 2 osób,
- w okresie od 19 stycznia 2010 r. do 19 lutego 2010 r. w pawilonie D w celi nr 26,
- w okresie od 19 lutego 2010 r. do 10 grudnia 2010 r. w pawilonie D w celi nr 34,
- w okresie od 10 grudnia 2010 r. do 15 listopada 2011 r. w pawilonie F w celi nr 130 o powierzchni 12,50 m² przeznaczony dla 4 osób.

Liczba osadzonych w celach w których przebywał powód nie przekraczała ilości miejsc zakwaterowania.

Zakład Karny w N. jest jednostką typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych z oddziałem aresztu śledczego i zakładu karnego typu zamkniętego dla odbywających karę po raz pierwszy. Pojemność jednostki liczy 847 miejsc zakwaterowania. W skład jednostki wchodzi 6 pawilonów mieszkalnych oraz budynki administracyjne i gospodarcze. W 2008 r. zrealizowano budowę nowoczesnego pawilonu mieszkalnego dla osadzonych typu (...) (pawilon F), który został zasiedlony w lutym 2009 roku. Stan techniczny oraz warunki bytowe pawilonów mieszkalnych są zróżnicowane. Najlepsze warunki zapewniono więźniom pracującym, osadzonym w pawilonie F. Cele mieszkalne są wyposażone w nowy sprzęt, szafki do przechowywania rzeczy osobistych oraz łóżka z drabinkami i zabezpieczeniami górnych partii. Większość cel to pomieszczenia 4 – osobowe, wyodrębniono też 6 cel pojedynczych. W każdym pomieszczeniu zapewniono odpowiednią wentylację, oświetlenie i temperaturę, a także właściwe warunki higieniczno-sanitarne. W każdym oddziale mieszkalnym tego pawilonu znajdują się wyłożone glazurą łazienki z wydzieloną rozbieralnią. Na ścianach łazienki widoczne są ślady zawilgoceń.

Posiłki dla osadzonych przebywających w zakładzie karnym przygotowywane są w kuchni usytuowanej w odrębnym budynku i dostarczane osadzonym w termosach. Jednostka dysponuje łącznie 6 polami spacerowymi, boiskami do koszykówki, siatkówki i piłki nożnej, z których osadzeni mogą korzystać w okresie letnim. Kąpiel osadzonych odbywa się w łazienkach usytuowanych w poszczególnych pawilonach mieszkalnych. W jednostce funkcjonuje kantyna, w której osadzeni mogą dokonywać zakupów co najmniej trzy razy w miesiącu. Do dyspozycji osadzonych przeznaczono 11 świetlic wyposażonych w stoły do tenisa, piłkarzyki, materace, drabinki oraz telewizory, przy czym niektóre z nich wymagają odnowienia. Osadzeni przynajmniej raz w tygodniu mają możliwość korzystania z zajęć świetlicowych na podstawie stworzonych przez wychowawców grafików. Zakład dysponuje biblioteką liczącą ponad 26 tysięcy woluminów, dostępną dla wszystkich osadzonych, oraz 10 punktami bibliotecznymi umiejscowionymi w oddziałach mieszkalnych. W bibliotece ogólnej dostępne są akty prawne, wyroki Trybunału w Strasburgu, Trybunału Konstytucyjnego oraz Biuletynu Rady Europy. Prenumerowana jest prasa: (...) i (...). W jednostce funkcjonuje radiowęzeł. Emituje on programy radiowe stacji ogólnopolskich oraz audycje własne o zróżnicowanej tematyce,

w tym konkursy, pogadanki tematyczne, recenzje książek, audycje religijne, a także lekcje języka angielskiego. W jednostce realizowane są programy kulturalno-oświatowe z zakresu aktywności twórczej: koło dziennikarskie, plastyczne, teatralne, klub rzeźbiarsko-modelarski, sala komputerowa, programy resocjalizacyjne „Moja droga, mój wybór – twórcza profilaktyka i resocjalizacja”, programy integracji grupy. Osadzeni mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach i kursach a także zapewnione prawo do praktyk religijnych. Opiekę duszpasterską sprawuje kapelan katolicki. Zainteresowani osadzeni mogą uczestniczyć również w spotkaniach związków wyznaniowych: Świadków Jehowy, Ewangelicznych Chrześcijan, Bractwa Modlitwy i Trzeźwości (...), (...). Praktyki religijne odbywają się w kaplicy więziennej lub wyznaczonych do tego celu salach, mieszczących się w poszczególnych pawilonach mieszkalnych.

W jednostce zatrudnionych jest 10 lekarzy (w różnym wymiarze czasu): kierownik ambulatorium, lekarze ogólni, pulmonolog, 2 chirurgów, stomatolog, ortopeda, dermatolog, okulista, laryngolog oraz psychiatra, 6 pielęgniarek. Ponadto, w razie potrzeby wykonywane są konsultacje specjalistyczne w pozawięziennych jednostkach służby zdrowia.

W oddziałach mieszkalnych znajdują się samoinkasujące aparaty telefoniczne przeznaczone do dyspozycji skazanych. Na korytarzach oddziałów mieszkalnym w widocznym miejscu na ścianie znajdują się adresy m.in. Sądu Okręgowego, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, jak również Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Cele Zakładu Karnego w N., w których przebywał H. F. były wyposażone w sprzęt kwaterunkowy: łóżka, stoły, szafki i taborety w ilości odpowiedniej do liczby osadzonych. W każdej celi był węzeł sanitarny, w którego skład wchodziły: miska ustępowa, spluczka oraz umywalka. Toalety oddzielone były od pozostałej części celi w sposób stały ściankami murowanymi sięgającymi od podłogi do sufitu, a wejście do kąpielni odgródzone było drzwiami. Wyjątek stanowiły cele 26, 34, 39 w pawilonie D gdzie toaleta była odgródzona od reszty celi ściankami kartonowymi na stelażu na wysokość ok. 1,5 m a wejście przesłonięte kotarą z ciemnej folii. Do cel była doprowadzona zimna woda, a w pawilonie F również ciepła, która włączana jest przez zegar sterujący w godzinach ustalonych zarządzeniem nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w N. z dnia 16 czerwca 2014 roku. W celi można było również korzystać z czajnika elektrycznego do podgrzania wody. Każdy z osadzonych miał prawo korzystać z łaźni jeden raz w tygodniu przez 7 minut. Do kąpieli była zapewniona ciepła woda. W pawilonie F łaźnie były na każdym oddziale, natomiast osadzeni z pawilonu D korzystali z łaźni w innych pawilonach.

Cele wyposażone były w wentylację grawitacyjną w pomieszczeniach WC. Pomieszczenie celi wentylowane było za pomocą otworu w ścianie WC, a nadto osadzeni mogli wietrzyć cele poprzez otwarcie okien. Zdarzało się, że okna w celach w pawilonie D były nieszczelne i wówczas osadzeni uszczelniali je kocami. Wszystkie cele mieszkalne posiadały centralne ogrzewanie.

W celach mieszkalnych Zakładu Karnego w N. był zapewniony dostęp światła dziennego przez okno. Ponadto cele były wyposażone w oświetlenie sztuczne (w pawilonie D 2 punkty o mocy 60W, w pawilonie F – oświetlenie jarzeniowe). Co miesiąc osadzeni otrzymywali środki higieny osobistej i środki czystości. Środki te były także wydawane na podstawie zgłaszanych potrzeb, a w razie ich zużycia osadzeni mogli zwrócić się do dyrektora o zgodę na dodatkowy przydział tych środków. Osadzonym wydawana była pościel i ręczniki, które wymieniano raz na tydzień przy okazji kąpieli. Koce i materace wymieniane były w razie zgłaszanych potrzeb.

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. H. F. uczestniczył w zajęciach sportowych na boisku do siatkówki oraz korzystał z zajęć na świetlicy. Ponadto oglądał telewizję i czytał prasę. Nie sprawiał problemów i nie był karany dyscyplinarnie. W 2010 roku był konsultowany psychologicznie w związku z uzależnieniem od alkoholu, lecz jego stan nie budził zastrzeżeń. W styczniu 2011 roku zgłosił się do psychologa i podtrzymał zgodę na terapię w związku z uzależnieniem od alkoholu ponadto wyraził zainteresowanie przeniesieniem do Zakładu Karnego w G.. Pytał też o możliwość samotnego pobytu w celi. Ponownie zgłosił się do psychologa w kwietniu 2011 r. Jego stan psychiczny nie budził zastrzeżeń. Wyraził zainteresowanie terapią i została mu udzielona informacja o dacie rozpoczęcia terapii.

W listopadzie 2010 r. powód złożył wniosek o zatrudnienie w Zakładzie Karnym w N., który został uwzględniony.

W okresie 14 - 15 czerwca 2011 roku Zakład Karny w N. był wizytowany przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji oraz przedstawiciela Biura Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w G.. Celem wizytacji było sprawdzenie sposobu traktowania osób pozbawionych wolności, w szczególności pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. W ramach wizytacji dokonano oglądu terenu jednostki oraz pomieszczeń we wszystkich oddziałach mieszkalnych, w tym: cel do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, wybranych losowo cel mieszkalnych, cel zabezpieczających, świetlic, a także pól spacerowych, łaźni, sanitariatów, kantyny, sal widzeń, ambulatorium i kuchni; przeprowadzono rozmowy z anonimowymi osadzonymi (ok. 70) i zapoznano się z dokumentacją. W tym czasie nie przebywali więźniowie osadzeni w warunkach poniżej normy metrażowej 3 m². Wizytatorzy nie wnosili żadnych zastrzeżeń co do warunków panujących w całym pawilonie F. Zwrócili natomiast uwagę na złe warunki bytowe w pawilonie C i zarekomendowali aby w trybie pilnym zapewnić osadzonym w tym pawilonie odpowiednie warunki bytowe, zgodne z przepisami prawa krajowego oraz uznawanymi w tym zakresie standardami międzynarodowymi lub wyłączyć go z użytkowania. Ponadto rekomendacje dotyczyły zapewnienia sprawnej wentylacji w celach mieszkalnych w pawilonie D oraz w łaźniach, wykonanie zabudowy kąpek sanitarnych we wszystkich celach, wyposażenia cel w pawilonie C i D w sygnalizację przyzywową, sposobu udzielania świadczeń medycznych.

We wrześniu 2011 r. Zakład Karny w N. wizytowany był przez sędziego penitencjarnego. W dniu wizytacji w jednostce przebywały 801 osób na 847 miejsc zakwaterowania. Stan kontrolowanych pomieszczeń był dobry. Nie odnotowano żadnych uwag w zakresie wyżywienia czy dostępu do środków higieny. Wizytator nie zgłaszał zastrzeżeń związanych z warunkami bytowymi, działaniami kulturalno-oświatowymi dla osadzonych, organizowaniem ich czasu wolnego, stanem opieki medycznej i stanem sanitarnym, a nadto przestrzeganiem praw skazanych w zakresie korzystania z praktyk i posług religijnych. W związku z powyższym nie wydano szczególnych zaleceń powizytacyjnych.

Inni osadzeni w Zakładzie Karnym w N. informowali H. F. o możliwości złożenia do sądu pozwu dotyczącego warunków pobytu w zakładzie karnym. W listopadzie 2011 r. powód został przetransportowany do Zakładu Karnego w G. w celu kontynuowania odbywania kary połączonej z terapią od uzależnienia alkoholowego. Tam inni osadzeni również informowali powoda o możliwości złożenia pozwu do sądu. Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w G. powód otrzymał egzemplarz Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w Zakładzie Karnym w N..

W Zakładzie Karnym w G. H. F. jest zatrudniony przy rozwożeniu posiłków. Uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 800 zł, z którego znaczna część przeznaczana jest na spłatę zadłużenia alimentacyjnego, które wynosi ok. 66 000 zł. Powodowi pozostaje do dyspozycji kwota 220 zł.

Sąd uznał, że powództwo jest bezzasadne.

Sąd wskazał, że powód H. F. domagał się w niniejszej sprawie łącznie zapłaty kwoty 220 000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności, prawa do intymności i prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach humanitarnych i zagrożenia zdrowia na skutek niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez pozwanego podczas wykonywania wobec powoda kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w N..

Podstawą prawną powództwa stanowiły przepisy art. 417 k.c. w związku z art. 448 k.c. i w związku z art. 23 i 24 k.c.

W niniejszej sprawie powód wiązał obowiązek naprawienia szkody przez pozwanego z jego działalnością, polegającą na stosowaniu kary pozbawienia wolności. Ta sfera działalności publicznej musi być uznana za wykonywanie władzy publicznej, albowiem nie należy ona do sfery aktywności innych podmiotów i charakteryzuje ją władcze działanie funkcjonariuszy publicznych. Z tego względu odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa za szkodę niemajątkową wyrządzoną w związku z jej wykonywaniem podlega ocenie z punktu widzenia art. 417 k.c.

W niniejszej sprawie powód podnosił, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez niezapewnienie odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności, przy czym powód łączył odpowiedzialność

pozwanego Skarbu Państwa z osadzeniem go w Zakładzie Karnym w N. od 14 stycznia 2010 roku do 15 listopada 2011 roku. Poza sporem pozostała okoliczność, że powód był osadzony w wymienionym okresie w tej jednostce penitencjarnej. Spór dotyczył natomiast tego, czy doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda i ewentualnie, czy w związku z tym naruszeniem powód doznał krzywdy.

Z uwagi na podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia wymagał on według Sądu rozważenia w pierwszej kolejności z uwagi na daleko idące skutki uwzględnienia tego zarzutu przesądzające o zasadności powództwa.

Sąd wskazał, że roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie ma charakter majątkowy. Z uwagi na brak przepisów szczególnych wyłączających możliwość przedawnienia się tego rodzaju roszczeń – podlega ono przedawnieniu.

Sąd wskazał mając na uwadze przepisy art. 118 kc i art. 442^(1 kc), że roszczenia powoda o naprawienie szkody przedawniły się z upływem trzech lat od powzięcia przez poszkodowanego wiadomości o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie powyższy termin jest tożsamy z datą zaistnienia zdarzenia wyrządzającego szkodę powodowi. Charakter naruszenia dóbr osobistych w postaci godności i prawa do intymności prowadzi bowiem do wniosku, że już z chwilą naruszenia tych dóbr osoba poszkodowana ma świadomość doznanej krzywdy.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy jest także oczywiste, że powód od razu miał wiedzę, że za te naruszenia odpowiada Skarb Państwa, albowiem musiał być świadomy, jaki podmiot organizuje wykonanie kary pozbawienia wolności.

Sąd zaznaczył, że przez dowiedzenie się o szkodzie rozumie się nie świadomość rozmiarów szkody (krzywdy), jej konsekwencji, czy pewność co do związku przyczynowego pomiędzy działaniem obowiązanej a szkodą (krzywdą), ale sam fakt zdawania sobie sprawy przez poszkodowanego z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody (krzywdy) i świadomość doznanej krzywdy. W tym stanie rzeczy wyrażony przez powoda pogląd, że termin przedawnienia powinien rozpocząć bieg dopiero od momentu powzięcia przez powoda informacji o treści Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji w Zakładzie Karnym w N. należy zdaniem Sądu uznać za chybiony. Rozstrzygające znaczenie ma bowiem świadomość pokrzywdzenia, a nie wiedza o ocenie wyrażonej przez inny podmiot na temat warunków pobytu w zakładzie karnym.

Biorąc pod uwagę, że naruszenie dóbr osobistych powoda poprzez niezapewnienie odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności miało – według niego – charakter powtarzalny. Sąd uznał, że trzyletni termin przedawnienia rozpoczynał bieg każdego dnia osadzenia w jednostce penitencjarnej, w której właściwych warunków nie zapewniono. Oznacza to, że do chwili wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie, a zatem do dnia 24 lutego 2014 roku (k.7v), doszło do przedawnienia roszczenia powoda w zakresie, w jakim ten wiązał je z pobytem w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 14 stycznia 2010 roku do 23 lutego 2011 roku. Strona powodowa nie naprowadziła żadnych dowodów pozwalających na ustalenie, iż ewentualna szkoda była następstwem zbrodni lub występku, a zatem by w niniejszej sprawie zastosowanie znalazł przepis art. 442¹ § 2 k.c., przewidujący dłuższe terminy przedawnienia roszczenia. Sąd zauważył, że do przypisania konkretnym podmiotom dopuszczenia się przestępstwa określonego w art. 231 k.k. byłoby konieczne stwierdzenie, że: indywidualnie oznaczona osoba nie dopełniła swoich obowiązków służbowych lub przekroczyła swoje uprawnienia, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, zachowanie sprawcy czynu zabronionego było zawinione oraz społecznie szkodliwe w wyższym stopniu niż znikomy. Jak wskazano, powód w żaden sposób nie wykazał zaistnienia powyższych przesłanek ani nawet nie podnosił twierdzeń w tym zakresie.

Skorzystanie przez pozwanego z zarzutu przedawnienia podlegało kontroli Sądu pod kątem nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 kc). Powód wskazywał bowiem, że uwzględnienie tego zarzutu naruszałoby art. 5 k.c., albowiem powód jest pozbawiony wolności i jego dostęp do informacji czy porady prawnej jest ograniczony natomiast naruszenie godności w warunkach uwięzienia wyjątkowo dolegliwe. Potrzeba stosowania art. 5 k.c. może pojawić się według Sądu dopiero wówczas, gdy w okolicznościach konkretnego przypadku wystąpienie skutku przedawnienia okaże się

rażąco niemoralne. Przy ocenie, czy zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa, rozstrzygające znaczenie mają okoliczności konkretnego wypadku, zachodzące po stronie poszkodowanego oraz osoby zobowiązanej do naprawienia szkody. W szczególności ma znaczenie charakter uszczerbku jakiego doznał poszkodowany, przyczyna opóźnienia w dochodzeniu roszczenia i czas jego trwania.

Jak wynika z powyższego, istnieje domniemanie, że osoba uprawniona korzysta z prawa podmiotowego w sposób legalny, zasługujący na ochronę prawną. Kwestionujący takie uprawnienie obowiązany jest wykazać przesłanki przemawiające za dokonaniem odmiennej oceny jej postępowania. Tymczasem powód zdaniem Sądu nie przedstawił żadnych racjonalnych argumentów pozwalających na uznanie, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia byłoby sprzeczne z art. 5 k.c. Co więcej, nie wykazał, by opóźnienie w dochodzeniu przez niego roszczenia było spowodowane szczególnymi okolicznościami. W trakcie przesłuchania powód sam przyznał że o możliwości złożenia pozwu dotyczącego warunków pobytu w Zakładzie Karnym w N. informowali go współosadzeni jeszcze podczas jego pobytu w tej jednostce a potem również w Zakładzie Karnym w G.. Ponadto Sąd miał na względzie, iż przepisy Kodeksu karnego wykonawczego zapewniają osadzonym realną możliwość korzystania ze środków ochrony prawnej również podczas odbywania kary pozbawienia wolności. Zdaniem Sądu nie można uznać, iż powód jest osobą nieporadną i w związku z tym nie był w stanie dochodzić swych praw. Przesądza o tym fakt, iż powód skutecznie złożył pozew w którym sformułował treść swojego roszczenia w sposób jednoznaczny a nadto złożył wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, które w przeważającym zakresie zostały uwzględnione. W konsekwencji Sąd uznał, iż powód potrafi zadbać o swoje interesy. Nic nie stało na przeszkodzie, aby tego typu działania powód podjął wcześniej przebywając jeszcze u pozwanego. Sąd zaakcentował również, iż powód w trakcie swoich zeznań przyznał, że treścią Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji zapoznał się dopiero po wniesieniu pozwu, a zatem treść tego raportu pozostawała bez wpływu na wystąpienie z powództwem. Brak jest również podstaw do stwierdzenia, aby opóźnienie w wytoczeniu powództwa miało związek z zachowaniem pozwanego, albowiem H. F. nie podejmował wcześniej żadnych negocjacji z pozwanym mających na celu uznanie jego roszczenia bądź ustalenie wysokości ewentualnego zadośćuczynienia, a więc i Skarb Państwa nie uchylał się od spełnienia żądania.

Sąd uznał, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia nie dotyczy natomiast okresu osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 24 lutego 2011 r. do 15 listopada 2011 r. Sąd rozważył, czy w tak wyznaczonym okresie zapewniono powodowi odpowiednie warunki stosowania kary pozbawienia wolności.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem polskich sądów i trybunałów międzynarodowych kara pozbawienia wolności powinna być wykonywana z poszanowaniem godności człowieka. Godność człowieka podlega szczególnej ochronie zarówno w prawie polskim, jak i w prawie międzynarodowym. Art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku (V CSK 431/06) wskazał, że wynikający z powyższej normy konstytucyjnej obowiązek powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim wszędzie tam, gdzie państwo działa w ramach imperium realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji. Dotyczy to także wykonywania przez państwo zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, w tym także orzeczonych kar i środków zapobiegawczych. Wymóg zapewnienia przez państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest także jednym z podstawowych wymogów państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 roku, ratyfikowany przez Polskę (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169), który głosi, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 roku, ratyfikowany przez Polskę w 1993 roku (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu. Z tego przepisu wyprowadza się obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach godziwych i humanitarnych nienaruszających godności ludzkiej warunków. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i

ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku. Konieczność respektowania powyższych praw osób osadzonych znajduje odzwierciedlenie w judykaturze Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (vide: wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 5 grudnia 1979 roku w sprawie skargi numer 8224/78; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 stycznia 1995 roku w sprawie skargi nr 21915/93; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 9 marca 2006 roku w sprawie skargi nr 73786/01; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 kwietnia 2001 roku w sprawie skargi nr 28524/95), który wielokrotnie podkreślał, iż odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionej celi, w niewłaściwych warunkach sanitarnych, z niewłaściwą ilością łóżek itp. może zostać uznane za poniżające traktowanie w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Odpowiednikami przywołanych wyżej norm prawa międzynarodowego są przepisy art. 40, art. 41 ust. 4 i 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzające powyższe zasady na grunt prawa polskiego.

W niniejszej sprawie powód podniósł, że podczas wykonywania wobec niego kary pozbawienia wolności doszło do naruszenia jego godności oraz prawa do intymności, albowiem był on umieszczony w przeludnionych celach, bez zachowania odpowiednich warunków bytowych. Zarzuty powoda dotyczyły braku zabudowanych kąpoków sanitarnych, braku właściwego oświetlenia, nieszczelnych okien, braku ciepłej wody, brak łaźni na oddziale.

Sąd podkreślił, że – biorąc pod uwagę przywołane wyżej normy prawa międzynarodowego oraz normy konstytucyjne – na gruncie prawa polskiego uzasadniony jest wniosek, że osadzenie w przeludnionych celach i niezapewnienie osobom osadzonym odpowiednich warunków bytowych może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia ich godności. Takie postępowanie organów władzy publicznej może uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c., jako naruszające dobra osobiste skazanego, to jest godność i prawo do intymności. Na konkretne warunki uwięzienia składają się różne parametry, którymi między innymi jest powierzchnia pomieszczenia przypadająca na jedną osobę, dostęp światła i powietrza, infrastruktura sanitarna, warunki spania i jedzenia lub możliwość przebywania poza celą. W niektórych wypadkach ocena odpowiednich warunków wymaga uwzględnienia indywidualnych cech osadzonego, takich jak wiek lub stan zdrowia. Istotnym elementem oceny jest również czas trwania nieodpowiedniego traktowania. Nie wyklucza to jednak zdaniem Sądu sytuacji, w której decydujące znaczenie zostaje przypisane jednemu czynnikowi, ze względu na jego wagę jako przyczyny naruszenia.

Powód wskazywał, że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. przebywał w celach, gdzie z powodu przeludnienia na jednego osadzonego przypadła powierzchnia mniejsza niż 3 m². Przebywanie osadzonego w celi o powierzchni poniżej 3 m² na osobę może więc stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jego dóbr osobistych.

W związku z powyższym konieczne było dla Sądu ustalenie, czy podczas osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w N. w czasie, którego nie dotyczył podniesiony zarzut przedawnienia zapewniono odpowiednie warunki pobytu, w szczególności w zakresie przypadającej na powoda powierzchni w celi mieszkalnej.

Dokonując ustaleń w tym zakresie Sąd wziął pod uwagę, że artykuł 24 k.c., stanowiący podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych, nie wymaga dla odpowiedzialności winy sprawcy oraz przewiduje domniemanie bezprawności jego działania naruszającego dobra osobiste, co powoduje, że dochodzący ochrony nie musi tej przesłanki udowadniać, natomiast na sprawcy ciąży obowiązek wykazania, że jego działanie było zgodne z prawem.

Warunki odbywania kary pozbawienia wolności uregulowane są w art. 110 § 1 i 2 k.k.w.

Sąd wskazał, że z cytowanego przepisu wynika, iż powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na osadzonego, powinna wynosić co do zasady co najmniej 3 m², liczone od całkowitej powierzchni użytkowej celi mieszkalnej. Podobnie jak w przypadku lokali mieszkalnych brak jest bowiem podstaw do odliczenia powierzchni zajmowanej przez wyposażenie celi. W niniejszej sprawie przeprowadzone postępowanie dowodowe doprowadziło według Sądu do ustalenia, że powodowi zapewniono wymaganą przez art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnię co najmniej 3 m². W okresie

którego nie dotyczy zarzut przedawnienia (tj. od 24 lutego 2011 r. do 15 listopada 2011 r.) powód przebywał wyłącznie w pawilonie F w celi nr 130, co potwierdza wydruk z przeglądarki historii rozmieszczenia (k.92). Z przedstawionego wykazu pomieszczeń (k.94-95) wynika, że cela ta ma powierzchnię 12,50 m² i przeznaczona jest dla 4 osób. W związku z powyższym Sąd ustalił, że norma powierzchniowa w tej celi była zachowana. Podczas przesłuchania powód przyznał, że liczba osadzonych w celach osób była zgodna z liczbą miejsc zakwaterowania a zatem za chybiony uznać należy podnoszony przez powoda zarzut, iż cele, w których był osadzony były przeludnione. Brak występowania zjawiska przeludnienia w celach potwierdzały także wyniki wizytacji przeprowadzonych w Zakładzie Karnym w N. w 2011 r. przez sędziego penitencjarnego oraz wizytatorów Krajowego Mechanizmu Prewencji

Poza zarzutem przeludnienia strona powodowa wyprowadzała swoje roszczenie także z faktu niewłaściwych warunków bytowych podczas osadzenia w Zakładzie Karnym w N.. W ocenie Sądu przeprowadzone dowody w postaci dokumentów przedstawionych przez stronę pozwaną: notatek służbowych, protokołów wizytacji, zeznań świadka M. B. (1) a częściowo także zeznań powoda uzasadniają przekonanie, że w stosunku do powoda były przestrzegane wymogi dotyczące wyposażenia celi w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający osadzonemu miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny i dostateczny dopływ powietrza, a także oświetlenie odpowiednie do czytania. Wyniki przeprowadzonych przez sędziego penitencjarnego oraz przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji potwierdzają, że cele na oddziale F w Zakładzie Karnym w N. wyposażone były w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy w ilości odpowiedniej do liczby osadzonych. Wizytatorzy nie wnosili żadnych zastrzeżeń co do warunków panujących w całym pawilonie F, a ich uwagi dotyczyły w szczególności złych warunków bytowych w pawilonie C (gdzie powód nie był osadzony) oraz częściowo także warunków na oddziale D (gdzie powód był osadzony w okresie objętym zarzutem przedawnienia).

Chybiony okazał się według Sądu także zarzut dotyczący niezapewnienia powodowi odpowiednich warunków higieny związany z brakiem dostępu do ciepłej wody oraz niewłaściwym oddzieleniem kądek sanitarnych. Sąd zauważył, że ogólna norma zawarta w art. 102 pkt. 1 i art. 110 § 2 k.k.w. nakazująca zapewnić osadzonemu odpowiednie warunki higieny została skonkretyzowana w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności

Sąd uznał, że z przepisów § 30 ust. 3 i § 28 ust. 1 tego rozporządzenia (w brzmieniu obowiązującym w dacie którego dotyczy pozew) wynika, że na zakładzie karnym nie ciąży obowiązek zapewnienia stałego nieprzerwanego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celi mieszkalnej, a cele miały regulaminowe wyposażenie w sprzęty. Powinnością zakładu karnego jest jedynie umożliwienie skorzystania przez osobę skazaną przynajmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli, co w przypadku powoda zostało spełnione. Niezależnie od tego Sąd zauważył, że z zeznań świadka M. B. (1) oraz dowodów z dokumentów wynika, że w celach pawilonu F, gdzie był osadzony powód zapewniony był dopływ ciepłej wody w celach według określonego harmonogramu oraz stały dostęp do bieżącej zimnej wody. Ponadto istniała możliwość podgrzania tej wody za pomocą czajników elektrycznych. Łącznie w pawilonie F znajdowały się na każdym oddziale i nie było potrzeby przechodzenia do innego pawilonu by skorzystać z kąpieli. Tym samym zostały stworzone powodowi odpowiednie warunki do zachowania higieny.

W zakresie usytuowania urządzeń sanitarnych Sąd zwrócił uwagę, że § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wymaga jedynie, aby niezbędne urządzenia sanitarne zostały usytuowane w celi w sposób zapewniający ich niekrepujące użytkowanie. Powyższy wymóg należy rozumieć jako obowiązek oddzielenia urządzeń sanitarnych od pozostałej części celi w taki sposób, aby zapewnić osobie korzystającej z tych urządzeń pewien minimalny poziom prywatności. Z przepisu tego nie wynika według Sądu konieczność wyodrębnienia w sposób trwały za pomocą ścianek pomieszczenia ubikacji, choć niewątpliwie celowe byłoby takie rozwiązanie. W rozpoznawanej sprawie z zeznań świadka M. B. (2) i dowodów z dokumentów wynika, że wszystkie cele na oddziale F miały trwale wydzieloną część, w której znajdowały się urządzenia sanitarne, a wejście do tej części prowadziło przez drzwi. Sąd wskazał, że z zeznań powoda wynika, że w odmienny sposób zorganizowane były kącki sanitarne w pawilonie D, lecz również tam były one odgródzone od pozostałej części pomieszczenia za pomocą lekkich ścianek kartonowych

na stelażach oraz kotary z ciemnej folii oddzielającej wejście do węzła sanitarnego. Z tego względu nie można w tym zakresie według Sądu przyjąć, że doszło do naruszenia standardów wykonywania kary pozbawienia wolności, które prowadziłyby do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci jego godności osobistej.

Sąd podkreślił, że twierdzenia powoda o rzekomych złych warunkach sanitarnych, których przejawem miał być brud w celach nie zostały w żaden sposób wykazane. Z zeznań świadka M. B. (1) wynika, że osadzonym zapewniono regularnie wymianę koców i bielizny pościelowej, ręczników oraz wydawano środki służące do higieny osobistej i czystości celi. Zdaniem Sądu nawet zakładając, że występowały przypadki zabrudzeń w celi, to doświadczenie życiowe wskazuje, że zjawisko to wynikało z niewłaściwego utrzymania cel przez samych osadzonych. Sąd wskazał, że to od samych osadzonych zależy przede wszystkim stan czystości w celach i w związku z tym trudno wymagać od administracji zakładu karnego, aby zapewniła utrzymanie porządku i czystości w każdej celi wbrew woli samych osadzonych.

Brak było również zdaniem Sądu podstaw do przyjęcia, by w celi brak było dostatecznego oświetlenia. Znajdujące się w celi okno zapewniało dostęp światła dziennego. Dodatkowo cele wyposażone były w sztuczne oświetlenie jarzeniowe, co potwierdza notatka służbowa konserwatora działu kwatermistrzowskiego (k.102).

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności uzasadniony jest według Sądu wniosek, że podczas osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w N. w okresie od 24 lutego 2011 r. nie doszło do naruszenia prawa powoda do odbywania kary pozbawienia wolności w humanitarnych warunkach, a tym samym do naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd podkreślił, że przy ocenie, czy do takiego naruszenia doszło decydujące znaczenia ma nie tyle subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ile to, jaką reakcję wywołuje w społeczeństwie to naruszenie w kontekście wszystkich okoliczności sprawy.

Sąd podkreślił, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z samym pobytem w takim zakładzie, polegających na przykład na niższym od oczekiwanego standardzie celi lub urządzeń sanitarnych, dla wielu bowiem ludzi nieodbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa. Niedogodności, na które wskazywał powód dotyczące standardu celi, nieszczelności okien, braku bieżącej ciepłej wody nie mogą być w ocenie Sądu kwalifikowane jako działania bezprawne naruszające godność powoda i stanowiące źródło krzywdy. Według Sądu sam pobyt w warunkach izolacji stanowi istotną dolegliwość dla osoby osadzonej i wiąże się z wieloma ograniczeniami, jednak wynika to z istoty pozbawienia wolności. Jednostki penitencjarne podejmują działania zmierzające do podniesienia warunków bytowych osadzonych w zależności od ilości środków finansowych, pozostających w ich dyspozycji. W działaniach strony pozwanej jednostki trudno więc w ogóle mówić o złej woli, a co dopiero jakimś stopniowaniu nasilenia tego zjawiska. Brak należytego dofinansowania więziennictwa w ocenie Sądu nie może być także uznany za przejaw złej woli ustawodawcy, którego świadomym działaniem byłoby stworzenie takich warunków stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego, które same w sobie stanowiłyby dodatkową dolegliwość i represję dla osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa, co stanowiłoby przejaw niehumanitarnej polityki państwa. Niedofinansowanie więziennictwa, tak jak wielu innych aspektów publicznej działalności Państwa, w tym przede wszystkim działań podejmowanych na rzecz osób nie naruszających porządku prawnego (służba zdrowia, szkolnictwo, opieka społeczna), jest efektem wieloletnich zaszłości determinowanych poprzednimi warunkami ustrojowymi i odczuwalnymi jeszcze skutkami transformacji systemu społeczno – ekonomicznego. Warunki, w jakich powód przebywał, były takie same jak dla innych więźniów, nie mogły być więc one formą jakiegokolwiek indywidualnej dyskryminacji. Warunki te były natomiast o takim standardzie, jaki na obecnym etapie możliwości finansowych państwa można było zapewnić.

Nie bez znaczenia pozostaje zdaniem Sądu też fakt, że powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym w N. mógł korzystać z szerokiego wachlarza zajęć kulturalnych, oświatowych, sportowych i religijnych oraz resocjalizacyjnych, miał zapewnioną właściwą opiekę medyczną i wyżywienie. W tych okolicznościach w sposób obiektywny nie może być mowy o niehumanitarnym traktowaniu powoda przez funkcjonariuszy pozwanej, ani też o jakimkolwiek zagrożeniu dla zdrowia powoda stwarzanym przez warunki pobytu.

Reasumując brak jest według Sądu podstaw do przyjęcia, że w czasie pobytu powoda w Zakładzie Karnym w N. w okresie którego nie dotyczył zarzut przedawnienia doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w wyniku bezprawnych działań pozwanego. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 448 k.c. i z tego względu powództwo podlegało oddaleniu. W pozostałym zakresie oddalenie powództwa uzasadniał skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia.

Stan faktyczny sprawy, będący podstawą powyższego rozstrzygnięcia, Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadka M. B. (1) i częściowo zeznań powoda. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, albowiem pozostawały one spójne z innymi dowodami. Żadna ze stron nie kwestionowała ich pochodzenia ani też ich autentyczności. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. B. (1), który – jako kwatermistrz w Zakładzie Karnym w N. posiadał wiedzę na temat wyposażenia i stanu cel. Treść jego zeznań pozostaje spójna z dowodami z dokumentów, w tym również z wynikami wizytacji przeprowadzanych w Zakładzie Karnym w N.. Zeznania powoda Sąd uznał za wiarygodne częściowo. Wątpliwości budziły jego twierdzenia dotyczące osadzenia w 8 osób w celi nr 39 oraz braku jakichkolwiek środków czystości i higieny osobistej, albowiem w tym zakresie cechował je brak spójności i sprzeczność z innymi dowodami. Z jednej strony powód wskazywał bowiem, że w celi nr 39 przebywało 8 osób z drugiej natomiast przyznał, że stan zaludnienia w celach nie przekraczał liczby miejsc zakwaterowania, natomiast celi nr 39 przeznaczona była dla 2 osób. Jeśli natomiast chodzi o kwestię wydawania środków czystości powód raz wskazywał że takich środków nie dostawał a następnie przyznawał, że otrzymywał proszek do czyszczenia urządzeń sanitarnych. Sąd miał przy tym na uwadze, że sposób przedstawienia przez powoda i oceny warunków pobytu w Zakładzie Karnym w N. był nakierowany w głównej mierze na osiągnięcie celu postępowania.

Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczności wskazane w piśmie z dnia 16 lutego 2015 r., albowiem wobec ustalenia że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda na skutek bezprawnego działania pozwanego zbędne było ustalenie przy pomocy dowodu z opinii biegłego skutków naruszeń dla powoda.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 99 kpc. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy powód, jako strona przegrywająca proces obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowej obrony. Zasadzona kwota 120 złotych stanowi wynagrodzenie radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, ustalone na podstawie § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty postępowania podlegają zasądzeniu na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej. Pomimo tego, że powód był w niniejszej sprawie zwolniony od kosztów sądowych, Sąd nie dopatrył się okoliczności przemawiających za zwolnieniem go również od obowiązku zwrotu kosztów na rzecz przeciwnej strony procesu.

Sąd podkreślił, że zastosowanie dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. może mieć miejsce jedynie wyjątkowo, gdy wymagają tego zasady współzycia społecznego. Szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w tym przepisie, może wynikać z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony czy subiektywnego przekonania strony o zasadności roszczeń. Może być również związany z sytuacją majątkową i życiową strony. Nie jest zatem zdaniem Sądu wystarczające jedynie powoływanie się strony na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych. Aktualnie powód pracuje w zakładzie karnym i część otrzymywanego wynagrodzenia (w kwocie ok 220 zł) pozostaje do jego dyspozycji. Kwota ta jest wystarczająca na pokrycie kosztów procesu strony przeciwnej.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu orzeczono na podstawie § 2, § 11 pkt 25 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2003 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od wyroku wniósł powód.

Zaskarżył go w zakresie punktu I i II.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego - przepisu art. 5 kc w związku z art. 442¹ § 1 kc poprzez uwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia powoda podniesionego przez pozwanego, podczas gdy jest to sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w szczególności z zasadą słuszności, albowiem naruszenie dóbr osobistych w postaci godności i prawa do intymności w warunkach uwięzienia wywołuje negatywne następstwa w postaci poczucia poniżenia i cierpień związanych z odczuwanym stresem czego zaś konsekwencją stało się:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest przepisów art. 227 kpc i art. 278 § 1 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego powoda o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisemnej opinii biegłego psychologa, na okoliczność doznanych przez powoda cierpień psychicznych i rozmiaru krzywdy powoda, podczas gdy są to okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a których ustalenie wymaga wiadomości specjalnych, zwłaszcza z uwagi na fakt, że powód pozostaje pod opieką psychologiczną,

Podnosząc powyższe zarzuty powód wniósł o:

1. Zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z treścią pozwu, względnie, o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie Wydział I Cywilny z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt I C 208/14 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji,

2. Dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność doznanych przez powoda cierpień psychicznych oraz rozmiaru krzywdy powoda,

3. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania,

4. Zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu państwa wniósł o oddalenie apelacji, oddalenie wniosku dowodowego powoda oraz zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Sąd odwoławczy w całości popiera ustalenia i rozważania Sądu I instancji przyjmując je za własne i nie znajduje uzasadnienia do ich szczegółowego powielania.

Nie jest zasadny zarzut naruszenia art. 5 kc w związku z art. 442¹ § 1 kc.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił mając na uwadze przepis art. 442¹ § 1 kc, że roszczenia powoda za okres od 14 stycznia 2010 roku do dnia 23 lutego 2011 roku są przedawnione.

Powód będąc osadzonym w pozwanym zakładzie karnym i podnosząc występujące w nim nieprawidłowości związane z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności doskonale orientował się, że to z działalnością pozwanego wiążą się te uchybienia.

Brak podstaw do przyjęcia, by powód pozwu nie mógł wnieść przed upływem okresu przedawnienia.

Powód w trakcie przesłuchania przyznał, że w czasie pobytu w pozwanym zakładzie współosadzeni informowali go o takiej możliwości.

Wniesiony pozew – jego sformułowania, określenie roszczeń wskazują, że nie jest osobą nieporadną.

Samo osadzenie nie jest natomiast żadną przeszkodą do złożenia pozwu w sądzie.

Marginalnie wskazać należy, że powód w dniu 15 listopada 2011 r. przetransportowany został do Zakładu Karnego w G. celem dalszego odbywania kary pozbawienia wolności połączonej z terapią antyalkoholową i również wówczas mógł wnieść pozew tym bardziej, że również w tej jednostce był informowany przez współwięźniów o takiej możliwości.

Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia było sprzeczne z art. 5 kc.

Powód nie wykazał, aby istniały szczególne okoliczności, które uzasadniałyby nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia.

Powoływanie się na osadzenie w zakładzie karnym i mający w związku z tym występować stosunkiem podległości wobec funkcjonariuszy pozwanego nie było żadną przeszkodą do wniesienia pozwu.

Sądowi odwoławczemu z urzędu wiadomym jest, że przygniatająca ilość spraw związanych z naruszeniem warunku odbywania kary pozbawienia wolności sporządzana jest i wnoszona do sądów w okresie pobytów w zakładach karnych czy aresztach śledczych.

Wskazać należy, że samo osadzenie w zakładzie karnym nie ma wpływu na bieg przedawnienia.

Powód w apelacji powołując się na brak podstaw do uwzględnienia zarzutu przedawnienia podnosi, że właśnie w okresie w nim objętym doszło do istotnych naruszeń związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności (pobyt powoda w pomieszczeniach pawilonu D) i powstaniem szkody.

Skuteczne powołanie się na zarzut przedawnienia zwalnia sąd od rozpatrywania zasadności wnoszonych roszczeń za okres objęty przedawnieniem.

Powód w okresie, którego nie dotyczy zarzut przedawnienia tj. w okresie osadzenia od 24 lutego 2011 roku do 15 listopada 2011 roku przebywał w nowo wybudowanym pawilonie F, w którym warunki odbywania kary wolności spełniają wszelkie wymogi zarówno prawa krajowego jak i międzynarodowego.

Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku bardzo szczegółowo z pogłębioną analizą zebranego materiału dowodowego odniósł się do wszystkich zarzutów powoda, wykazując bezzasadność zgłoszonych roszczeń.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia przepisów art. 227 kpc i art. . 278 § 1 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego powoda z opinii biegłego psychologa na okoliczność doznanych przez powoda cierpień psychicznych i rozmiaru krzywdy powoda.

Sąd odwoławczy również nie uwzględnił ponownego wniosku powoda w tym zakresie zgłoszonego w apelacji.

Sąd II instancji za Sądem I instancji pragnie bowiem podkreślić, że przeprowadzone postępowanie dowodowe jednoznacznie wykazało, iż w pozwanym zakładzie karnym nie doszło do naruszenia dóbr osobistych związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

Za bezprzedmiotowe zatem należało uznać dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, skoro nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda.

Podkreślić tutaj należy, że powoływana przez apelującego konsultacja psychologiczna w pozwanym zakładzie wynikała w związku z uzależnieniem od alkoholu, którego powód nie nabył w jednostkach penitencjarnych.

Z powodu uzależnienia alkoholowego na własną prośbę przeniesiony został w listopadzie 2011 roku celem odbywania dalszej kary pozbawienia wolności do Zakładu Karnego w G., które połączone zostało z terapią antyalkoholową (akta osobowe powoda część „B” – k.-129).

Apelujący zaskarżył również pkt II wyroku obciążający powoda kosztami procesu na rzecz Skarbu Państwa.

Zarzutu tego powód nie uzasadnił w apelacji w związku z czym nie poddaje się on kontroli instancyjnej.

Marginalnie wskazać należy, że Sąd odwoławczy podziela stanowisko Sądu I instancji co do braku możliwości zastosowania wobec powoda dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 kpc z przyczyn przez ten Sąd wskazanych.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny mając powyższe rozważania na uwadze oddalił apelację powoda jako bezzasadną na podstawie art. 385 kpc.

Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do stosowania wobec powoda dobrodziejstwa wynikającego z art. 102 kpc z identycznych przyczyn wskazanych przez Sąd I instancji obciążył go kosztami należnymi reprezentującej Skarb Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa na podstawie art. 98 i 99 kpc oraz § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity z 2013 r. poz. 461) w związku z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2, § 11 pkt 25 i § 19 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSA E.Skotarczak SSA M.Gołuńska SSA M.Iwankiewicz